

Folyóiratszemle

Colussi, T.:

A kapcsolati háló szerepe a tudományos kutatásban

(Social ties in academia: a friend is a treasure.)
– *The Review of Economics and Statistics*. 2018. Vol. 100. Issue 1. pp. 45–50.

A magasan jegyzett nemzetközi közgazdaság-tudományi folyóiratok meglehetősen szűk csoportok köré koncentrálnak: 1995-ben a 30 legtöbbet idézett folyóirat szerkesztőinek 71, a szerzők 66 százaléka egyesült államokbeli kutatóintézetekből származott. A jelenség több lehetséges magyarázata közül az egyik a kutatások kapcsolati hálón keresztül történő szerveződése. Ennek kimutatására a cikkben négy vezető közgazdaság-tudományi folyóirat szerkesztői és szerzői összetételét vizsgálták a 2000 és 2006 közötti időszakban.

A négy folyóirat az *American Economic Review*, a *Journal of Political Economy*, az *Econometria* és a *Quarterly Journal of Economics*. A vizsgált időszakban 1620 tanulmány jelent meg ezekben a folyóiratokban 2105 szerzőtől; illetve összesen 42 kutató vett részt a lapok szerkesztésében. A szerzők és a szerkesztők közötti kapcsolat négy típusát különböztették meg: intézeti munkatársak; azonos időszakban egy helyen szerzett tudományos fokozat; szerkesztő részvétele egy szerző fokozatszerzésekor a bírálóbizottságban; illetve szerző és szerkesztő korábban megjelent társszerzős publikációja.

A vizsgálatban áttekintették az egyes folyóiratok jellemzőit, például a cikkek hosszúságát, a szerzők és a felhasznált irodalom

átlagos számát. A cikkek fele hivatkozott olyan tanulmányra, amelyet a folyóirat valamelyik szerkesztője jegyzett, illetve a hivatkozások tizede a cikket megjelentető folyóirat tanulmányaira mutatott.

A négyféle kapcsolati lehetőség közül a cikkek 10 százalékánál lehetett azonosítani olyan szerkesztőbizottsági tagot, aki a szerzővel egy időben és egy helyen szerzett tudományos fokozatot. A cikkek 15 százalékánál valamelyik szerkesztő részt vett a bírálóbizottságban a szerző fokozatszerzésekor. A cikkek negyedénél lehetett azonosítani olyan szerkesztőt, aki a szerzővel egy intézetben dolgozott, illetve a cikkek 8 százalékánál lehetett korábbi társszerzős tanulmányt találni a szerző és egy szerkesztő részéről. Összességében a cikkek 43 százalékánál lehetett kapcsolatot kimutatni szerző és szerkesztő között.

A vizsgált adatok további szempontokra is felhívták a figyelmet. A szerzők harmada a pályája elején álló kutató (legfeljebb hat éve szerezte a diplomáját), illetve a szerzők 90 százaléka férfi. Hasonló egyenlőtlenség figyelhető meg a nemek között a szerkesztőségek összetételében is. Összességében a szerzők negyede hat egyetemről származott – és ugyanezekről az egyetemekről származott a szerkesztők 56 százaléka is. Minden folyóirat esetén a Harvard University és a Massachusetts Institute of Technology szerzői az összes szerzők ötödét jelentették. A szerzők negyede ezen a két egyetemen szerezte doktori fokozatát. Ez az arány a szerkesztők esetén még magasabb: 44 százalék.

A tanulmány lineáris regresszió segítségével vizsgálta, hogy növekszik-e a publikációs

hajlandóság, ha a szerző kapcsolatban áll valamelyik szerkesztővel. Mind a négyféle kapcsolat növekedést jelent a megjelent cikkek száma, a cikkek terjedelme és a vezető cikkek száma tekintetében. A legerősebb befolyásoló tényezők a cikkek száma és terjedelme vonatkozásában a közös munkahely, illetve a szerkesztő szerepvállalása a szerző fokozatszerzésénél. A vezető cikkek számát tekintve szinte kizárólag a közös munkahely játszott szerepet. A legkisebb hatást minden esetben a korábbi közös társszerzőség és az egy időben, ugyanabban az intézetben szerzett tudományos fokozat jelentette. A megjelenő tanulmányok tárgyszavait átnézve kizárható, hogy egy új szerkesztő kinevezése a folyóirat tematikájának átalakulása miatt vonzana nagyobb mértékben az ismertségi körébe tartozó szerzőket.

Az adatok azt erősítik meg, hogy a tudományos kutatás erősen koncentrálódó, jelentős részben a kapcsolati hálóra épülő tevékenység.

Lencsés Ákos,

az MTA Könyvtár és Információs Központ
főkönyvtárosa
E-mail: lencses.akos@konyvtar.mta.hu

Günther, L. – Gawronski, K.:

Fiatalok a munkaerőpiacon (a munkaerő-felmérés 2016. évi ad hoc moduljának németországi eredménye)

(Junge Menschen auf dem Arbeitsmarkt.) – *WISTA – Wirtschaft und Statistik*. 2018. Nr. 1. Seite 9–22.

A fiatalok – akik vagy nemrég léptek be a munkaerőpiacra, vagy még tanulmányaikat folytatják – lesznek a holnap gazdasági szereplői, ezért a munkaerő-felmérés 2016. évi uniós ad hoc modulja az ő munkaerőpiaci sajátosságairól gyűjtött információkat. A cikk részben

ennek a modulnak az adataira, részben az alapfelvétel információira támaszkodva a német fiatalok képzési, foglalkoztatási és munkakeresési jellemzőit mutatja be. A célsohaság – az ad hoc modullal megegyezően – a 15–34 éves korosztály.

Az elmúlt években a német munkaerőpiacon kedvező fordulat ment végbe, a foglalkoztatottak száma 2016-ban rekord magasra nőtt, elérve így a 41,1 milliót, a munkanélküliségi ráta pedig 4,1 százalékra csökkent, ami történelmi mélypontnak számít. A 15–29 évesek munkanélküliségi rátája 6,2 százalékra zsugorodott, ami az Európai Unióban egyedülállóan alacsonynak számít. A fiatalok körében magas és növekvő a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya. A felgyorsult technikai fejlődés, a gyorsan változó munkaerőpiac a fiataloktól másfajta készségeket vár el, mint elődjeiktől. A modul olyan kérdéseket vizsgál, hogy ez a generáció milyen tudással, munkavállalói tapasztalattal rendelkezik, hogyan keres munkát, és mit hajlandó vállalni a munkához jutás érdekében.

Németországban a munkaerő-felmérés a népesség 1 százalékos mintáján végrehajtott mikrocenzusnak a része, melyet az uniós tagállamok részére kötelezően előírt program szerint hajt végre a Német Statisztikai Hivatal. Az ehhez kapcsolt ifjúsági ad hoc modulra a válaszadás önkéntes volt, és a mikrocenzus 10 százalékos almintáján összesen mintegy 50 ezer válaszadót kérdeztek meg.

Az elemzésben a munkaerőpiaci státus megállapításánál a nappali képzésben részesülőket – az ILO- (International Labour Organization – Nemzetközi Munkaügyi Szervezet) koncepciótól eltérően – tanulóként vették számba akkor is, ha tanulmányaik mellett dolgoztak. A tanulók aránya erősen életkorfüggő, míg 2016-ban a 15 évesek 99,7 százaléka ebbe a kategóriába tartozott, addig arányuk ettől a korévtől folyamatosan csökkent,